

Valtuustoaloite 26.5.2025: Palveluverkkosuunnitelman laatiminen koko Mänttä-Vilppulan kaupungin alueelle/ Keskustan valtuustoryhmä

Kaupunginvaltuusto 26.05.2025 § 48

Arto Lampinen luki seuraavan Keskustan valtuustoryhmän allekirjoittaman valtuustoaloitteen:

Palveluverkkosuunnitelma laadittava koko Mänttä-Vilppulan kaupungin alueelle

Valtuustoaloitteena esitämme, että Mänttä-Vilppulan kaupunkiin laaditaan palveluverkkosuunnitelma koko kaupungin alueelle.

Tarvitaan laaja tieto ja näkemys kouluverkon lisäksi eri palveluverkoista kuten sosiaali- ja terveystalouksista, eritoten palo- ja pelastustoimesta, liikuntapaikoista ja -halleista kuten jäähalli ja uimahalli sekä puistoalueista ja satamista jne.

Palveluverkkosuunnitelman tavoitteena tulee olla kunnan palvelurakenteiden kehittäminen kokonaisuutena niin että kunta kehittää niitä ominaisuuksia, jotka ovat tavoiteltavan kehityksen kannalta oleellisia ja karsii kustannuksia siellä, missä se on perusteltua. Yleisenä tavoitteena tulee olla palveluverkkojen päivittäminen tulevaisuuden haasteita ennakoiden. Palveluverkkotarkastelun tulee muodostaa laajan yleiskuvan kunnan toiminnasta, toimitilakannasta ja sen ominaisuuksista, väestönkehityksestä ja palveluverkkojen kehitystarpeista. Se auttaa kaupunkiamme arvioimaan omia vahvuuksiaan ja kehitystarpeitaan kaupunkimme eri osissa ja panostamaan niihin ominaisuuksiin, jotka vahvistavat kaupunkimme kilpailukykyä tulevaisuudessa.

Palveluverkkosuunnitelman ydintä ovat palveluverkkojen nykytilan inventointi ja arviointi. Puhutaan siis tilannekuvasta.

Tavoitteena on tasapuolinen ja objektiivinen yleiskuva alueiden palvelutarjonnasta ja niitä palvelevista toimitiloista.

Palvelukapasiteetin laskeminen muodostaa lähtökohdan palveluverkkojen optimoinnille ja kehittämiselle. Työhön kuuluu alueellisten väestömuutosten tarkastelu eri lähteiden perusteella sekä palvelukohtaisten ennusteiden laatiminen. Toimitilojen mahdollistamia palvelukapasiteetteja verrataan palvelutarpeen tulevaan kehitykseen ja tämän perusteella saadaan käsitys toimitilakannan muutos- ja kehitystarpeista sekä vapaista kapasiteeteista. Palveluverkkosuunnitelma sisältää siis laajan kokonaisuuden; kouluverkko-, varhaiskasvatus- ja kirjastoverkkoselvityksen lisäksi palveluverkkosuunnitelman tulee sisältää mm sosiaali- ja terveyssektorin, palo- ja pelastustoimen, puistoalueet, liikuntapaikat kuten jäähalli ja uimahalli, satamat jne. Usein nämä osakokonaisuudet liittyvät myös toisiinsa.

Tavoitteena on kehittää kaupungille sellainen palveluverkko, jossa tilaa on alueellisesti oikea määrä palvelutuotantoon nähden ja tilat tukevat palveluja toiminnallisesti oikein nyt ja tulevaisuudessa. Tavoitteena on myös tehdä investointeja, jotka takaavat elintärkeiden palvelujen säilymisen kaupungissamme sekä luovat innostavan ja elinvoimaisen ilmapiirin tuoden yrityksiä ja työpaikkoja kaupunkiimme.

Keskustan valtuustoryhmä

Arto Lampinen

Arto Pirttilahti
Lasse Anttila
Anna-Kaisa Pietiläinen
Mikko Kivilahti
Piia Koivunen
-

Päätös Kaupunginvaltuusto päätti lähettää valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 04.08.2025 § 234

Hallintosäännön 121 §:n mukaan valtuustoaloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallitukseen valmisteltavaksi. Kaupunginhallituksen tulee ottaa aloite käsittelyyn viivytyksettä

Esittelijä Kaupunginjohtaja Anne Heusala

Päätösesitys Kaupunginhallitus päättää ohjata valtuustoaloitteen konsernipalveluiden valmisteltavaksi.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Kaupunginhallitus 19.01.2026 § 17
423/14.00.01/2025

Valtuustoaloitteessa esitetään palveluverkkosuunnitelman laatimista koko Mänttä-Vilppulan kaupungin alueelle huomioiden kaupungin ja sen tytäryhtiön järjestämien palveluiden lisäksi hyvinvointialueen järjestämät palvelut ja niiden tulevaisuussuunnitelmat.

Taustaa

Palveluverkkosuunnitelma on pitkän aikavälin suunnitelma, joka määrittelee, missä ja miten kuntien tai hyvinvointialueiden palvelut järjestetään tulevaisuudessa, huomioiden väestörakenteen muutokset, taloudelliset realiteetit ja yksityiset toimijat. Palveluverkkosuunnitelman tavoitteena on tehokkaat, monipuoliset ja asukkaiden tarpeisiin vastaavat palvelut. Se on ylätasoinen linjaus, joka ohjaa esimerkiksi toimitilojen ja resurssien kohdentamista sekä palvelujen kehittämistä. Palveluverkkosuunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut saavutettavasti, laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Suunnitelmien luonteeseen kuuluu se, että ne suuntaavat tulevaisuuteen ja kattavat yleensä useita vuosia eteenpäin (esim. valtuustokauden 2025-2029). Palveluverkkosuunnitelmissa on oleellista huomioida nykytila ja tulevaisuudessa tapahtuvaksi ennakoitavat muutokset toimintaympäristössä ja indikaattorit huomioivat väestökehityksen, elinvoiman ja työllisyyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden, talouden ja ympäristöön liittyvät tekijät.

Palvelujen järjestämisen suunnittelussa määritellään, missä sosiaali-, terveys-, opetus- tai vanhustenpalveluita tarjotaan, ja millaisia palveluja kussakin yksikössä (esim. terveyskeskus, palveluasunto) on saatavilla.

Toiminnallisen ja taloudellisen tehokkuuden suunnittelussa tavoitteena on optimoida resurssit ja varmistaa taloudellinen kestävyys osana laajempaa ja pitkäkestoista taloussuunnittelua.

Monikanavaisuus ja digitalisaatio vaikuttavat siten, että palveluverkkoa suunnitellaan myös uusien palvelumallien, kuten digitaalisten palvelujen, näkökulmasta ja integroitava ne osaksi palveluverkkoa.

Osana palveluverkkokartoitusta tulee ottaa huomioon yhteistyömahdollisuudet yksityisten palveluntarjoajien ja muiden toimijoiden kuten yhdistysten ja seurojen palveluiden ja tilojen käytön osalta vastavuoroisesti.

Tehdyt palveluverkkoselvitykset ja- suunnitelmat

Mänttä-Vilppulan kaupunki on viime vuosina selvittänyt ja suunnitellut palveluita ainakin seuraavillaselvityksillä, suunnitelmissa ja ohjelmilla

- asumisohjelman päivittäminen, valtuusto 29.5.2023
- kouluverkkoselvitys, valtuusto 19.2.2024
- elinvoimaohjelma, valtuusto 22.4.2024
- kirjastoverkkoselvitys, sivistys- ja kulttuurilautakunta 15.5.2024
- ruokapalveluiden keittiöverkostoselvitys, valtuusto 2.12.2024
- varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys, hyv.11.12.2024, päivitetty sivistys- ja kulttuurilautakunta 3.12.2025
- konsernirakenteen selvitys
- kiinteistöstrategia, valtuusto 26.5.2025
- elinvoimalupaus, valtuusto 26.5.2025

Kaupungin strategiatyö valtuustokaudelle 2025-2029

Uusi valtuustokausi alkoi 1.6.2025 ja elokuussa 2025 alkoi kaupungin strategian päivittäminen. Strategiatyön pohjaksi on laadittu toimintaympäristöanalyysi ja tilannekuva, joita luottamushenkilöt ovat käsitelleet strategiapajoissa. Pajoissa on myös luotu kaupungin tulevaisuuskuvaa mm. Mänttä-Vilppulan tulevaisuuteen liittyvien keskeisten kysymysten ja pitkän tähtäimen valintojen ja vision käsittelyllä. Työryhmät ovat työstäneet aineistoa mm. keskeisiin palveluverkkoa koskeviin kysymyksiin, elinviimatekijöihin ja yhteistyömuotoihin. Myös kunnan työntekijät, esihenkilöt ja kuntalaiset on osallistettu strategiatyöhön kyselyin ja työpajoin. Strategian on tarkoitus valmistua viimeistään kesällä 2026.

Hyvinvointialueen palveluverkko ja strategia

Pirkanmaan hyvinvointialue on tehnyt seuraavat päätökset ja selvitykset palveluverkostaan:

Palveluverkkoa koskevat periaatteet on hyväksytty Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 14.8.2023.

- Aluevaltuuston päätös 14.8.2023 § 69
- Palveluiden verkoston kehittämisen periaatteet (pdf)
- Palveluiden verkoston keskeiset käsitteet (pdf)
- Palveluverkon

Aluehallituksen 1. toimeenpanopäätökset 20.11.2023 koskien vuodeosastojen palveluverkkosuunnitelmaa ja vastaanottopalvelujen ja

työikäisten sosiaalipalvelujen suunnitelmaa sekä IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaa:

- Vastaanottopalvelut ja työikäisten sosiaalipalvelut
- Vuodeosastojen palveluverkkosuunnitelma
- IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma

Aluehallituksen päätös 11.3.2024 sosiaali- ja terveyspalvelujen lähiasemista.:

- Lähiasemien palveluiden verkon suunnitelma sekä sote-asemien ja sote-kampusten tarkennukset

Aluehallituksen päätös 25.3.2024 ikäihmisten palveluverkon toimeenpanosuunnitelmasta:

- IKI2035 -ohjelman toimeenpanosuunnitelmat

Aluehallituksen päätös 27.5.2024 mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelujen palveluverkosta:

- Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisen ja asunnottomuuden palveluiden verkoston suunnitelma 2024-2035

Hyvinvointialue on oma juridinen organisaationsa, jossa on oma edustuksellinen päätöksentekomenettelynsä. Kaupunki tekee yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa mm. hyvinvointityössä ja tilavuokrauksessa. Lisäksi kaupunki pyrkii vaikuttamaan hyvinvointialueen palveluverkkoon erilaisilla edunvalvontatoimilla ja yhteistyömahdollisuuksia tarjoamalla. Pirkanmaan hyvinvointialue on laatimassa omaa strategiaansa suurin piirtein samalla aikataululla kuin kaupunki (valmis kesällä 2026). Pirkan valitsemassa strategian kärjissä ei ole varsinaisesti palveluverkkosuunnitelmaa, mutta nyt valituissa kärkiaihoissa on elementtejä, joilla voi olla vaikutusta palveluverkkoon ja palveluvalikoimaan.

Lopuksi

Palveluverkkoja on selvitetty toimiala- ja palvelukohtaisesti varsin laajasti. Koska tehdyillä palveluverkkoja koskevilla päätöksillä on heijastusvaikutuksia mm. kiinteistökantaan, elinkeinoihin, yhteistyösuhteisiin ja henkilöstö- ja osaamistarpeeseen, on selvitysten yhteydessä luonnollisesti otettu huomioon toimialarajojen ylitse ulottuvat vaikutukset. Kuntapäätämisen luonteeseen kuuluu tietynlainen siiloutuminen, jossa yksi palveluverkko koskeva läpimennyt päätös aiheuttaa päätöksen toisen toimialan resursseissa. Lisäksi nykyisessä turbulentissa toimintaympäristössä organisaatiolta vaaditaan nopeaa reagointikykyä. Kuntakentän uudistukset kuten esim. lainsäädännön, valtiosuhteiden, maailmanpolitiikan ja digitalisaation osalta toteutuvat melko lyhyellä aikavälillä ja kuntien pitää pystyä sopeutumaan ja joustamaan niin, että asukkaiden etu toteutuu muutoksissa.

Voidaankin katsoa, että nämä erilliset selvitykset ja suunnitelmat muodostavat palveluverkkosuunnitelmakokonaisuuden, joka täydentyy aina tarpeen mukaan ja jota päivitetään toimintaympäristön muutostilanteissa.

Kaupungin strategian tarkoitus on luoda se yhteinen tulevaisuuskuva, jota kohti mm. palveluverkkoa rakennetaan jokaisella toimialalla koko valtuustokauden ajan.

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Anitta Hietaniemi
anitta.hietaniemi@taidekaupunki.fi, p. 044 097 9202

Esittelijä Kaupunginjohtaja Anne Heusala

Päätösesitys Kaupunginhallitus päättää
1. merkitä tiedoksi valtuustoaloitteeseen annetun selvityksen; ja
2. esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto merkitsee selvityksen tiedoksi saaduksi ja toteaa, että valtuustoaloite on loppuun käsitelty.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.